

**Ján Zeman – osobný fond
1847 – 1975**

Opis archívneho fondu

Kód	Názov kódu v AJ	Obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference kode	SK_1570_15532	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Ján Zeman – osobný fond	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1847 – 1975	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit o description (quantity, bulk, or size)	0,6 bm (5 archívnych škatúl spisov, 1 fascikel, 477 ks fotografií, 201 ks negatívov, 30 ks pohľadníc)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Ján Zeman (1885 Myjava – 1975 Trenčín), evanjelický kňaz, senior Trenčianskeho seniorátu, poslanec a senátor Národného zhromaždenia Československej republiky za Republikánsku stranu poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu (Republikánska strana zeméďľského a maloroľníckeho ľudu), predseda Revolučného národného výboru v Trenčíne	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Ján Zeman patrí svojou kultúrnou a politickou aktivitou medzi najvýznamnejšie osobnosti pôsobiace v Trenčíne po prvej svetovej vojne. Narodil sa 25. júna 1885 na Myjave. Po skončení základnej školy v roku 1899 išiel študovať na Evanjelické lýceum do Bratislavy. V rokoch 1907 – 1911 absolvoval štúdium na Evanjelickej teologickej akadémii v Bratislave. Za kňaza bol ordinovaný 30. júna 1911 vo Veľkých Ďarmotách. V rokoch 1911 – 1912 bol kaplánom trenčianskeho	Dejiny správy pôvodcu

	<p>seniora Žigmunda Križana. Dňa 8. augusta 1912 bol zvolený za farára do Kráľovej Lehoty. Tu pôsobil do 3. februára 1913, kedy sa stal farárom v Moravskom Lieskovom. V ten istý deň uzavrel manželstvo s Matildou, rodenou Križanovou. Mal 5 detí.</p> <p>V Moravskom Lieskovom ako farár založil Spolok mládeže, prostredníctvom ktorého šíril medzi ľuďmi slovenské povedomie formou čitateľského krúžku, divadelných predstavení a iných kultúrnych akcií. Bezprostredne po vzniku Československej republiky predsedal miestnej národnej rade v tejto obci. Založil tu telovýchovnú jednotu Sokol a usporiadal prvé verejné cvičenie.</p> <p>3. apríla 1921 bol zvolený za kňaza do Trenčína a od roku 1935 bol seniorom Trenčianskeho seniorátu.</p> <p>Okrem práce kňaza sa angažoval aj v osvetovej i politickej oblasti. Stal sa spolupracovníkom, neskôr aj redaktorom trenčianskych regionálnych periodík.</p> <p>V kultúrnej, osvetovej oblasti pôsobil ako zakladateľ, člen a podpredseda miestneho odboru Matice slovenskej v Trenčíne. Podieľal sa na založení Vlastivednej spoločnosti Mestského múzea dr. Karola Brančíka v Trenčíne, bol členom Štefánikovej spoločnosti v Trenčíne.</p> <p>Od roku 1925 bol predsedom župnej organizácie Republikánskej strany poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu a za túto stranu sa o dva roky neskôr stal poslancom Národného zhromaždenia Československej republiky. Vystupoval ako expert pre veci evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku. Napomohol napr. zriadeniu evanjelickej teologickej fakulty v Bratislave.</p> <p>V rokoch 1936 – 1939 pôsobil ako senátor Národného zhromaždenia, v decembri 1938 prestúpil do poslaneckého klubu Hlinkovej slovenskej ľudovej strany – Strany slovenskej národnej jednoty, do ktorej sa spojili všetky slovenské nesocialistické strany. V r. 1939 bol voleným funkcionárom Považskej župy so sídlom v Martine.</p> <p>V cirkevnej oblasti bol dekanom, konseniorom, seniorom (1939 – 1953) a generálnym presbyterom cirkvi. Zhromažďoval základné materiály jednotlivých cirkevných zborov Trenčianskeho seniorátu.</p> <p>Po vzniku slovenského štátu 14. marca 1939 sa utiahol z verejnej činnosti do ilegality ako nekompromisný antifasista. Poskytoval všestrannú pomoc prenasledovaným osobám z Protektorátu a po potlačení Slovenského národného povstania. On sám bol pre svoj antifasistický postoj niekoľko ráz vypočúvaný Gestapom.</p>	
--	--	--

		<p>Po oslobodení Trenčína 10. apríla 1945 sa stal predsedom Revolučného národného výboru v Trenčíne a členom predsedníctva trenčianskeho miestneho národného výboru. Vo funkciách vystupoval za Demokratickú stranu. V októbri 1946 sa vzdal členstva v tejto strane, nakoľko nesúhlasil s jej novou politikou a pomermi, ktoré sa vytvorili pred voľbami.</p> <p>Za jeho ilegálnu činnosť v rokoch 1939 – 1945 mu 28. apríla 1947 prezident republiky udelil Československý vojnový kríž 1939.</p> <p>Bol členom a čestným podpredsedom Zväzu protifašistických politických väzňov na Slovensku.</p> <p>Ako kňaz pôsobil do 72. roku svojho života, na dôchodok odišiel v septembri 1957 a následne sa venoval svojim záujmom. Maľoval a jeho literárne práce boli odovzdané Matici slovenskej.</p> <p>Zomrel 14. januára 1975 v Trenčíne, kde je na evanjelickom cintoríne aj pochovaný. Na jeho počesť je v Trenčíne pomenovaná ulica.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Dcéra Jána Zemana Ing. Marta Mičová požiadala Štátny okresný archív (ďalej ŠOKA) v Trenčíne, aby v jej mene ponúkol ohodnocovacej komisii Archívnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej socialistickej republiky (ďalej AS MV SSR) písomnú pozostalosť jej otca. Archív zaslal komisii ponuku 17. 07. 1984. Dňa 04. 07. 1985 oznámil Štátny oblastný archív (ďalej ŠOBA) v Bratislave trenčianskemu okresnému archívu, že AS MV SSR zakúpila osobné záznamy Jána Zemana z Trenčíne. Keďže však dokumenty svojou povahou nepatrili do jeho kompetencie, odstúpil ich Štátnemu okresnému archívu v Trenčíne.</p> <p>Druhú časť písomnej pozostalosti Jána Zemana ponúkol ŠOKA v Trenčíne ohodnocovacej komisii AS MV SSR 03. 10. 1985, rovnako na základe požiadavky M. Mičovej.</p> <p>Ohodnocovacia komisia AS MV SSR na svojom zasadnutí 18. 04. 1986 posúdila ponúknuté záznamy ako záznamy s trvalou dokumentárnou hodnotou a tie boli umiestnené ako súčasť Jednotného archívneho fondu SSR do ŠOBA v Bratislave. ŠOKA v Trenčíne ich prevzal o pár dní neskôr a zaradil ich do osobného fondu Jána Zemana ako druhý prírastok.</p>	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Prvým prírastkom fondu, zaevidovaným pod číslom 311 dňa 11. 07. 1985, boli 4 archívne škatule dokumentov (0,5 bm) z rokov 1921 – 1975.	Spôsoby získavania

		Druhý prírastok, ktorý tvorila 1 archívna škatuľa a 1 fascikel dokumentov (0,1 bm) z obdobia rokov 1847 – 1945, bol zapísaný 25. 04. 1986 pod č. 319.	archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and contents	<p>Fond je zdrojom informácií o kultúrnej a politickej aktivite Jána Zemana. Najstaršou vo fonde je kniha Šturowčina a posauzení knihy Nárečja slowenskuo z roku 1847, ktorú spísal a vydal D. G. Lanšťák. Najmladšími dokumentmi z roku 1975 sú smútočné oznámenie o úmrtí J. Zemana a fotografie z jeho pohrebu.</p> <p>Medzi osobnými dokladmi prvého prírastku fondu sa nachádza životopis Jána Zemana a legitimácie rôznych klubov a spoločností, ktorých bol členom.</p> <p>K rukopisom boli zaradené poznámky o histórii mesta Kragujevac, zápisy od neznámeho autora k dejinám Trenčína, nekrológ k úmrtiu Eduarda Brežného a iné.</p> <p>Korešpondencia a písomnosti z úradnej a verejnej činnosti sa členia na štyri časti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. úradná korešpondencia (žiadosti a intervencie v rôznych záležitostiach s jednotlivcami a inštitúciami); 2. Ján Zeman ako poslanec a senátor Národného zhromaždenia za Republikánsku stranu poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu (intervencie, žiadosti a záznamy týkajúce sa pozemkovej reformy, politickej činnosti senátora Štefana Polyáka, veľkostatkára v Záblatí pri Trenčíne, školských záležitostí, Trenčianskych Teplíc, úpravy a regulácie potokov, riek, stavieb ciest a meliorácie pôdy, podpora návrhov k: reorganizácii hodvábnického priemyslu, Klubu československých štátnych a železničných úradníkov v Trenčíne, stavbe novej Župnej nemocnice v Trenčíne, Memorandu kancelárskych oficiantov, záznamy týkajúce sa slávnostného odhaľovania pomníkov a účasť na významných jubileách, podpory stavby budovy pre Telocvičnú jednotu Sokol v Trenčíne a obežník hlavného sekretariátu Slovenskej republikánskej strany o zastavení činnosti strany); 3. J. Zeman ako redaktor Trenčanských a Považských novín (zápisnice z redakčných porád, dôvodová správa k vydávaniu Považských novín, listy čitateľov); 4. J. Zeman ako predseda Revolučného národného výboru v Trenčíne (r. 1945). <p>Knihy a brožúry, ktoré tvoria ďalšiu časť osobného fondu J. Zemana, sa týkajú najmä Trenčína a okolia, Telocvičnej jednoty Sokol, československých legionárov a iné. Vo fonde sa nachádzajú aj niektoré čísla novín a časopisov: Nový svet, Slovenský chýrnik, Československý zemědelec, Trenčan, Slovenský týždenník, Slovenská domovina, Pesti napló. Periodiká: Slovák, Národné noviny, Slovenský denník, Slovenský hlas, Venkov</p>	Obsah a rozsah archívneho fondu

		<p>a Lidové noviny boli z fondu pri spracovávaní prírastku v roku 1984 vyčlenené a zaradené medzi časopisy a noviny knižnice archívu.</p> <p>Zbierkovou činnosťou J. Zemana vznikla aj skupina výstrižkov a fragmentov časopisov. Sú usporiadané podľa tematických skupín, napr. pohreb Eduarda Beneša, Antonína Švehlu, Bohumíra Bradáča, Dr. Milana Hodžu, Dr. Vavra Šrobára, proces s Dr. Tisom a Dr. Ďurčanským, slávnosť československého bratstva vo Filipove, články o Trenčíne a iné.</p> <p>Fotografický materiál poskytuje portréty J. Zemana, skupinové fotografie s ním, fotografie Trenčína, pohreb E. Beneša a iné. Sú tu aj pohľadnice Trenčína z r. 1936 – 1970.</p> <p>Drobný ilustračný materiál zahŕňa programy koncertov hudobných škôl v Trenčíne, chrámových koncertov a iných kultúrnych podujatí, jedálne lístky zo zahraničných hotelov, tlačoviny (napr. plagát Slovenskí vojaci vyzývajúci vojakov k vstupu do gardy slovenskej slobody z r. 1918), mapy (napr. turistická mapa okolia Trenčína z r. 1943).</p> <p>V osobných dokladoch druhého prírastku sú členské legitimácie Jána Zemana, napr. Družiny československých vojnových invalidov, Slovenskej ovocinárskej spoločnosti v Bratislave, Klubu československých turistov, Československého červeného kríža, Masarykovej leteckej ligy v Trenčíne, Trenčianskeho telocvičného spolku, Vlastivednej spoločnosti Múzea Dr. K. Brančíka v Trenčíne, Revolučného národného výboru v Trenčíne. Svojím vyhotovením v koženom obale je zaujímavá menovacia listina Jána Zemana za čestného člena Družiny československých dobrovoľníkov z 28. 10. 1937.</p> <p>Zachovala sa korešpondencia napr. s Považským rádioklubom, Republikánskou stranou poľnohospodárskeho a maloroľníckeho ľudu, Trenčianskym telocvičným spolkom, Telovýchovnou jednotou Sokol, Združením československých dobrovoľníkov a inými.</p> <p>Dokumentačný materiál obsahuje fotografie s cirkevnou tematikou (napr. posviacka obnoveného evanjelického kostola v Trenčíne v r. 1933, evanjelický kostol s farou, cirkevný dom na Hviezdoslavovej ulici), skupinové fotografie z rôznych spoločenských podujatí (napr. kladenie základného kameňa Sokolovne v Trenčíne, Letecký deň v Trenčíne, dožinkové slávnosti v Trenčíne, absolventky kurzu šitia v Trenčíne v r. 1926 a iné) a portrét Jána Zemana. Medzi drobným ilustračným materiálom je možné nájsť rôzne čestné vstupenky pre J. Zemana, kandidátne listiny k voľbám do obecného zastupiteľstva v r. 1928, vysvedčenie manželky J. Zemana z r. 1921, smútočné</p>	
--	--	---	--

		<p>oznámenie o úmrtí J. Zemana a iné. Poslednú časť druhého prírastku fondu tvoria vzácne výtlačky kníh a brožúr z r. 1847 – 1940.</p> <p>Osobný fond Jána Zemana je usporiadaný a uložený v 5 archívnych škatuliach a 1 fascikli v spisových doskách. Dokumenty pochádzajú z rokov 1847 – 1975. Fond meria 0,6 bm.</p>	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Z archívneho fondu neboli pri jeho spracúvaní vyradené žiadne záznamy.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Informácie nie sú známe	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	<p>Fond je usporiadaný podľa prírastkov a každý prírastok má svoje členenie. Prvý prírastok je uložený v 4 archívnych škatuliach a jednom fascikli a je usporiadaný nasledovne: .</p> <p>I. Osobné doklady</p> <p>II. Rukopisy</p> <p>a) drobné poznámky</p> <p>b) články</p> <p>III. Korešpondencia a písomnosti z úradnej a verejnej činnosti</p> <p>a) úradná korešpondencia</p> <p>b) poslanec a senátor Národného zhromaždenia Československej republiky</p> <p>c) redaktor Trenčanských a Považských novín</p> <p>b) predseda Revolučného národného výboru v Trenčíne</p> <p>IV. Doplnkový a ilustračný materiál</p> <p>a) knihy a brožúry</p> <p>b) noviny a časopisy</p> <p>c) fotografický materiál</p> <p>d) drobný ilustračný materiál</p> <p>Druhá časť písomnej pozostalosti Jána Zemana, ktorá je uložená v 1 archívnej škatuli, má nasledovnú štruktúru:</p> <p>I. Osobné doklady</p> <p>II. Korešpondencia</p> <p>III. Dokumentačný materiál (fotografie a drobný ilustračný materiál)</p>	Spôsob usporiadania

		IV. Knihy a brožúry	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcíí
3.4.3.	Language /scripts of material	slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Karlík Jozef: Ján Zeman 1847 – 1975, súpis ponuky, 1984.	Vyhľadávacie pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, Kožušnícka 1, 911 05 Trenčín 5	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Informácie nie sú známe.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Ján Zeman, archívny fond, Slovenský národný archív, Drotárska cesta 42, 840 05 Bratislava	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publikation note	Informácie nie sú známe.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	Pozri 3.4.5. PhDr. Jozef Karlík vyhotovil v roku 1984 súpis ponuky archívnych dokumentov osobného fondu Jána Zemana. Ďalší súpis archívnych dokumentov je súčasťou ponuky z 03. 10. 1985. Opis vyhotovila Mgr. Radka Mináriková v máji 2021.	Informácia o spracovateľovi a spracovaní

3.7.2.	Rules or conventions	Opis bol vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition a metodického pokynu na tvorbu opisov archívnych súborov podľa všeobecného medzinárodného štandardu pre archívny opis ISAD (G) č. SVS-OAR1-2017/002532.	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	24. 05. 2021	Dátum vyhotovenia opisu